

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 15 K na leto. — Za Nemčijo 18 K. — Za Ameriko in druge tuje države 20 K. — Posamezne številke se prodajajo po 50 vinarjev.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Vojno posojilo.

Po prevratu oktobra 1918 se je v prvih mesecih ustavilo izplačevanje kuponov voj. posojila in so bili lombardi (predumji na papirje voj. posojila) pri Avstro-ogrski banki ukinjeni. To so bile v vprašanju voj. posojila edine vladne odredbe, ki smo jih videli v tej stvari v javnosti do danes. V začasnem narodnem predstavništvu je bilo sicer nekaj interpelacij stavljenih o vprašanju vojnega posojila, ki so pa ostale brez nadaljnjih posledic; javnost se za nje ni zanimala. Sploh kaže celo vprašanje voj. posojila, da je isto vsem neprijetno ter bi bilo najbolje izogniti se mu.

Pri vojnem posojilu gre skoraj za pol milijarde narod. premoženja samo v Sloveniji, pa je brezbriznost ljudi tolika, da jo je mogoče primerjati le omamljenosti, ki je ljudi zadela že naprej pred polomom. Zdi se, kakor da čakamo, kaj bo prišlo od zgoraj, pa nič ne pride in ne pride, ker so ravno zgoraj vajeni, da mora priti začetek od prizadetih samih.

Iz tega razumevanja položaja se je rodila misel o Akcijskem odboru, ki je pri nas našla splošno odobravanje. Združili so se moške v tem odboru, ki so videli, da je v splošni gospodarski zmeded edina rešitev v delu ter so se lotili takoj tega vprašanja. Ugotoviti je bilo treba predvsem, koliko je vseh vojnih posojil v Sloveniji, kako naj se izvrši njih odvzetje iz prometa v smislu mirovne pogodbe ter je bilo končno proučiti, kako se je to vprašanje rešilo v drugih novonastalih državah, porabno prenesti na naša tla, ter vladi iti na roko z načrti za tako rešitev. Prvi del tega načrta je Akcijski odbor sedaj dovršil, v kolikor je bilo to v njegovih močeh in v kolikor se je to strinjalo z ukrepi vladne konference v Sarajevu, ki se je vršila 30. in 31. januarja 1920 ter je imela o tem vprašanju na programu posebno točko. Akcijski odbor sicer ni bil zastopan na tej konferenci, naprosil pa je poročevalca za posredovanje in mu tudi predložil daljše poročilo o stanju vojnega posojila v Sloveniji.

V smislu zaključkov te sarajevske konference je izdelal Akcijski odbor osnutek naredbe za popis vojnih posojil v Sloveniji in ga je predložil potom vladnega poročevalca, ki se po ukazu sedanje de-

želne vlade za Slovenjo redno udeležuje sej Akcijskega odbora, deželni vladi v porabo. Zanimivo je, da je Akcijski odbor brez vednosti, kako v tej stvari postopajo v Čehoslovski, popolnoma enako pot ubral, tako, da smo sedaj s Čehi, v kolikor se popisa voj. posojila tiče in, ako vlada porabi predloženi načrt popisa, popolnoma soglasja. Seveda so pa Čehi napravili v rešitvi vprašanja vojnih posojil že precejšen korak naprej, ker so predložili svoji skupščini zakonske osnutke za rešitev vojnih posojil, ki so last javnih zavodov, korporacij in nedoletnih. Kakor se poroča, predvideva ta osnutek za ravno navedene lastnike vojnih posojil izdajo novih državnih 2½% tnih obligacij, plačljivih v 40 letih ter bi ti lastniki voj. posojil za svoje papirje prejeli enak znesek, kolikor imajo sedanjega vojnega posojila. O vojnem posojilu zasebnikov ni sedaj še nikake rešitve v načrtu. Za denarne zavode in korporacije je bilo vprašanje voj. posojil posebne važnosti radi njihovega položaja nasproti javnosti; ako je vojno posojilo brez vrednosti, bi morali številni denarni zavodi napovedati konkurz, ter bi potegnili v vrtinec celo gospodarstvo. Praktični Čehi so spoznali to nevarnost ter so se ravnali po tem, da je lažje polom preprečiti, kakor pa po istem poskušati rešitev, kar bi najbrže sploh ne bilo mogoče.

Za naše zavode in korporacije je položaj isti kakor v Čehoslovski. Skleniti je treba sedaj že drugi sklepni račun po prevratu, obresti voj. posojil so nepotrebna teža v blagajnah, in tudi glede vojnih posojil samih ni nikakih pravih navodil, kako naj se ocenijo. Spremenljivost v gospodarskih vprašanjih je težka pogreška in se bode prejalisle hudo maščevala.

Naša zahteva mora biti, da vlada izjavi v parlamentu, kaj misli z vojnimi posojili, vsaj onim, ki so last javnih zavodov in korporacij ter denarnih zavodov in sirot, da se to najvažnejše hitro reši. Ako je Čehoslovška vlada to napravila, ni povoda, da bi se naša odtegnila tej svoji dolžnosti.

V Maribor.

Bliža se slavje I. slovanskega orlovskega tabora v Mariboru. Pripravljalni odbor je dokončal prve predpriprave ter iz-

delal podrobni načrt. Mariborski tabor ne bo samo praznik krščansko misleče mladine, o priliki tabora bodo zborovale vse naše kulturne, izobraževalne, socialne in gospodarske organizacije. Zborovalo bo naše krščansko misleče dijaštvo, učitelstvo praznuje 20 letnico Slomškove zveze, katehetje se pomenijo o svojem katehetskem delu, delavci si ustanove krščansko-socialne delavske internacionale, Orli in Orlice začrtajo svojemu delu novih smernic. Matici izobraževalnega in narodnoobrambnega dela, Slov. kršč. soc. zveza in Straža zborujeta in napravita načrte za svoje delo. Fantovske Marijine družbe imajo svoj kongres, da z njim vzbude nov ogenj za češčenje Marije. Kmetje, združeni v Jugoslovanski Kmetски Zvezi se zbere k posvetu za staro pravdo, obrtniki, člani Obrtne zveze, pohite, da poživijo svojo stanovsko organizacijo. Poleg Slovencev bodo zborovali Čehoslovaki in Hrvatje, v skupnih zborovanjih pa angleške, francoske, belgijske, čehoslovške in jugoslovanske organizacije.

Maribor bo torej ob dneh slavlja združil vse krščansko misleče ljudstvo, zato je vsi v Mariboru! Radi reda pri prenočiščih, prehrani in vožnji po železnicah sporočamo sledeče:

Organizirani Orli, Orlice, delavci, učitelji in dijaki se prijavljajo pri svojih organizacijah, vsi drugi udeleženci pri župnih uradih. Pri prijavi morajo vplačati aktivno sodelujoči (Orli, Orlice, dijaki) in mariborski okoličani za taborsko izkaznico 10 K, vsi ostali 20 K. Izkaznica daje pravico do polovične vožnje na vseh železniških progah drž. in juž. železnice, do skupnega prenočišča (na slami) in stojišča (na tleh) na telovadišču.

Skupna prehrana pri vojnih kuhinjah bo stala dnevno približno 20 K.

Posebni vlaki bodo odhajali iz Ljubljane v soboto, 31. julija 1920 dopoldne, tako da bo moral vsak odhajati z doma v soboto zjutraj, vrnil se bo tekom ponedeljka dopoldne, zamuda bo torej malenkostna. Iz Ljutomera, Središča, Koroške bodo odhajali vlaki v soboto popoldne, z nedeljskimi posebnimi vlaki bi prišli prepozno v Maribor, ob 7. uri zjutraj je že obhod, poleg tega bi se pa še ne mogli udeležiti vaščernih cerkvenih slovesnosti pri romarski cerkvi oo. frančiškanov.

Glede prehrane svetujemo, da vzame tudi vsak sam seboj primerno množino hrane, oni pa, ki reflektujejo na skupno prehrano, morajo prinesiti jedilno orodje in skodelico seboj.

Skupna prenočišča na slami bodo po šolah, posebnih udobnosti teh ne pričakujemo.

Kdor želi prehrano in prenočišče v hotelu, naj v objavi pove.

Vse gori omenjeno zamore preskrbeti pripravljalni odbor le onim, ki se bodo prijavili do 30. junija 1920.

Organizacije so o tem obveščene, č.č. župni uradi prejmo te dni tozadevne okrožnice. Prosimo pa, da postane agitator vsak naš somišljenik in somišljenica za I. slovenski tabor, da bo udeležba čim večja, posebno prosimo somišljenice v zeleni štajerski oziroma ob južni železnici, da se sami udeležijo prireditve in med znanci razbirajo čim večjo agitacijo.

Fante in dekleta v narodnih nošah vabimo posebno k udeležbi, naj vidijo gostje iz vseh delov sveta lepoto naše narodne noše.

Po taboru napravijo gostje izlet v Vinjagar, Bled in Vrbsko jezero; na Bledu jim Blejci in Blejke prirede »blejsko noč«. Spremimo goste na Bled; kdor se hoče pridružiti tem izletnikom, naj pri svoji prijavi pove. Vožnja bo tudi za to priliko povišana.

Samo dva meseca nas še ločita od labora, zato pohitimo s prijavi. Pomenite se doma in se zglasite pri svoji organizaciji oziroma pri svojem župnem uradu. Ko prejmemo prijave, dopošljemo taborne izkaznice. Ne odlašajte s prijavo!

V dneh I. slovenskega orlovskega tabora vsi v Maribor!

Temno obzorje.

Svobodomiselni državniki so sklepali svetovni mir in z Zvezo narodov upajo ta mir tudi za vedno ohraniti. Kako bridka smota, kolika prevara. Vzemi ljudem vero, vzeli si jim zavest odgovornosti pred božjo sodbo in strah pred večno kaznijo; kaj naj jih potem še zadržuje, če si s pestjo in močjo poliščejo boljši prostorček na tem božjem svetu brez ozira na to, ali je to pravično ali ne. Če Boga ni, me itak nihče kaznovati ne more, ker imam dobro razvito pest in močne komolce. Po tem receptu so kovali svobodomiselnici mir v Parizu, papeža, ki je skozi celo vojsko podarjal, da je edin temelj miru krščanska pravičnost in ljubezen, seveda niso povabili k mirovni konferenci. Ker ne poznajo Boga, tudi božjega namestnika ne potrebujejo.

In uspehi? Danes se zopet zbirajo črni oblaki na svetovnem obzorju, močnejši narodi s komolci odpravljajo slabotnejše, ki stiskajo pesti in se pripravljajo na odpor. Danes ni več vprašanje: ali smem? temneč samo še: ali zmorem?

In tako se zbirajo Turki v Aziji ter porivajo Francoze s svojega ozemlja, obenem ogrožajo angleške postojanke, v Evropi groze, da napadejo Grke. Na severu teče kri. Poljaki in Rusi se bijejo za življenje in smrt. Poljaki so bili tepeni in

prosiljo miru. Razmerje med Čehoslovaško in Poljsko je skrajno napeto radi tešinskega ozemlja, ki bo v kratkem z glasovanjem odločilo, kam hoče pripadati. Mažari bi radi spravili pod svoj jarem narode, ki so jim morali že preje služiti. V ta namen zbirajo čete ob naših mejah. In naša vlada je naznanila svetu, da ne bo križem rok držala, temveč se pripravila na mažarski obisk, če pride. Nori D'Annunzio hoče osvojiti Sušak brez vprašanja, ali je to pravično ali ne. Take sačove rodijo mirovne konference brez pravičnosti in brez Boga. Mi pa smo vsak dan vedno bolj prepričani, da je ni druge rešitve v Evropi, kakor da se povsod tudi v državnih poslih in zadevah uveljavijo krščanska načela in da povsod zavladava zavest težke odgovornosti pred Bogom. Zato pa je tudi naša dolžnost, da vsak s svojo močjo delamo na to in podpiramo ter volimo le tako stranko, ki zastopa v svoji politiki ta načela.

Draginja.

(Dalje.)

b) Pomanjkanje industrijskih izdelkov.

Vojna je povzročila tudi veliko pomanjkanje blaga, ki ga izdelujejo tovarne. V Rusiji se je vojska valila baš skozi Poljsko, kjer je imela Rusija največ tovarn. Pravtako je uničena cvetoča industrija v Belgiji in zapadni Franciji, da ne govorimo o drugih bojiščih, kjer je industrija pravtako več ali manj uničena.

Toda tudi tovarne v krajih, ki jih vojska ni prizadela neposredno, niso izdelale med vojno niti oddaleč toliko blaga za potrebe civilnega prebivalstva kakor pred vojno. Ne eni strani jim je manjkalo surovin (bombaža, volne, raznih kovin, premoga), na drugi strani so pa bili delavci vpoklicani k vojakom, ako ni tovarna delala za potrebe vojske. Vsaka tovarna najraje izdeluje blago, ki se hitro proda. Zato je tudi mnogo tovarn izpremenilo svoje obratovanje v toliko, da so pričele izdelovati orožje in druge nebrojne potrebščine za armado.

Tako je prišlo do tega, da so se zaloge blaga za potrebe civilnega prebivalstva izpraznile, povpraševanje po blagu je bilo velike večje, nego ponudba blaga in že to bi bilo imelo za posledico draginjo industrijskih izdelkov; če pa zraven pomislimo še to, da se je v tovarnah uvedel osemurni delavnik, ki so ga vse delavske organizacije že davno zahtevale, in da so se plače zvišale primerno druginji vseh življenjskih potrebščin, je jasno, da so morale iti cene bliskoma navzgor.

Vrhu tega se vedno polaste blaga, ki ga primanjkuje, še razni verižniki in ga skrivajo samo radi tega, da postane med tem pomanjkanje še večje in blago še dražje. A o tem bomo govorili v nastopnem odstavku.

c) Padanje vrednosti papirnatega denarja in verižništvo.

Med vojsko smo lahko opazovali, da je bilo papirnatega denarja vsak dan več, blaga pa vsak dan manj. Ko smo govorili

o valuti, smo pojasnili, da je med vojsko padla vrednost našega papirnatega denarja takorekoč vsak dan — ker so ga tiskali skoro neprestano, pokritja v zlatu in državnem premoženju ter kredita pa je bilo vsak dan manj. Rekli smo, da je v aprilu 1920 dvajsetkronski zlat vreden že okroglo 600 papirnatih kron (dne 21. aprila 1920 n. pr. 590 K), torej okroglo 30 krat več nego papirnat denar. Denar je bil torej vsak mesec manj vreden, blago pa vsak mesec več. Zato so mnogi ljudje hiteli kupovati blago, da se iznebe denarja. Mnogo ljudi, ki se poprej niso nikdar pečali s trgovino, je tako silno oboževalo. Nakupili so blaga l. 1915. po nizki ceni in ga prodali l. 1916. po visoki; in blago, ki so ga kupili l. 1917. po visoki ceni, so prodajali l. 1918. po še mnogo višji ceni. Zato je zavladal med mnogimi trgovci ob zlomu Avstrije v novembru 1918 velik strah, čes, sedaj bodo pa padle cene blagu, ki smo ga nakopili, in posledica je bila, da so takrat za kratko časa skoro vse cene padle. Bodočnost je žalibog pokazala, da je bil njihov strah prazen, ker v naši državi ni hotel in ni mogel zavladati oni red zlasti v prometu, ki bi bil omogočil hitro in varno prevažanje blaga, in ker je bila naša krona tako uničena, da smo morali vse predmete, ki smo jih kupili v tujini, silno drago plačati. (Dalje.)

Pot k blagostanju v kmetijskem obratu.

»Kmetovalec« št. 5. iz leta 1920 pri naša izpod peresa g. Gustava Pirca članek o eni naših največjih napač v obdelovanju zemlje. Da se naši poljedelci privadijo na globoko oranje na ploč, pri katerem pri naša polje znatno več pridelka, kakor pri našem dosedaj običajnem načinu oranja, priporoča snovanje »društev za umno obdelovanje.« K njegovim, sicer dobrim nasvetom si dovoljujem nekoliko kritičnih opazk.

Naš kmet je zelo premeten, rojen trgovec. Verjame le številkam in še tukaj se hoče najprvo prepričati, če so res prave — »nafarbati« se ne pusti z lahka. Odtod izvira njegova »starokopitnost«, — izraz, ki se za izobražence in pravega trgovca navadno nadomesti z »skrajna previdnost, vse hvale vredna natančnost.« Čim bomo pričeli kmetsko smatrati za v svoji stroki »zelo previdnega izobraženca« in bomo njegovo šolanje in izobraževanje uredili po tem spoznavanju, bo naš trud kronan z uspehom. Hiba našega kmetskega je le, da ni »samostojno inicijativen«, in se ne zaveda, da je za vsak napredek potrebno lastno preizkušanje in poizkušanje; toda to hibo ima tudi vse naše izobraženstvo, ker smo Slovenci pač vsi rojeni trgovci in ne tvorničarji. Čim se v našem narodu udomači »duh tvorničarjeva«, bo naše kmetijstvo hitreje napredovalo. Kmeta je navajati k spoznanju, da je poklican v prvi vrsti za tvorničarja (fabrikanta) in šele v drugi vrsti za trgovca, — če ni sploh za njega najboljša, da od vsa kupčijo zadružnim organizacijam in posveti vse svoje sile izključno le svoji kmetiji, kot proizvajalni tvornici poljedelskih in živalskih izdelkov.

Naš stari plug zahteva preveč ljudske sile in je nadomestiti s pravilno narejenim n. pr. Sackovim plugom. Kmetijska družba je poklicana, da poskrbi za stalno razstavo ozir. muzeum vseh kmetijskih strojev in orodja, kjer si moreta kmet in vaški obrtnik (kovač, kolar itd.) ustvariti pojem, kako naj najbolj priročno kmetijsko orodje izgleda. Oživetvarjajo naj se tečaji za vaške obrtnike, da bodo znali tako orodje izdelovati; vsak patent se lahko obide in zdrav slovenski obrtniški razum bo znal celo kaj novega in še bolj priročnega ustvariti, čim dobi vpogled v različne novosti na tem polju. Tako si ustvarimo v domačih obrtniških delavce napredka, ki bodo med kmeti veliko hitreje vdomačili pravilno zgrajen plug in druge kmetijske, za naše pokrajine porabne stroje, kakor bi to storila društva za umno obdelovanje in izurjeni orabi s češkega — in tvorili bodo temelj tozadevne zadrugne industrije v Sloveniji.

Kmetijska družba bodi matica za kmetijsko strokovno naobrazbo in kot taka dajaj pobudo k napredku na vseh poljih kmetijstva. Izvrševalni organi so posamezne kmetijske podružnice, ki se spajajo v zveze ali skupna vodstva po različnih, v njih okrožju prevladajočih panogah kmetijstva; zveze vodijo kot tajniki državni strokovnjaki, ki so za dotično prevladajočo panogo izučeni. Zveze izdajajo svoja strokovna glasila, kjer se razpravlja predvsem o pogojih razvoja prevladajoče panoge — kakaj n. pr. Bohinjska prav malo zanima, zakaj se trta goji in Dolenjska prav nič, kako naj se izboljšajo planine pod Triglavom. Kmetijska družba pa naj izdaja osrednje kmetijsko, predvsem znanstveno glasilo, kakaj dokler takega nimamo, »toliko časa zakrivajmo svoj obraz z rokami radi sramote, ki si jo nadevamo.«

Kmetijske podružnice so poklicane delovati kot matica napredka za vse kmetijske panoge v svojem okrožju. Gobjo teoretično naobrazbo svojih članov s prirejanjem strokovnih predavanj, diskusijskih večerov, tečajev, razstav itd. V praksi obračajo vso pozornost na rastlinarstvo, torej predvsem na umno obdelovanje zemlje, — živinorejo prepustivši živinorejskim in kontrolnim društvom, ter mlekariskim zadrugam, druge posebne panoge pa drugim, tozadevnim društvom ali zadrugam. Za podružnice bi bilo torej sestaviti poslovnik ali načrt za podrobno delovanje, da ne bo ves njih posel obstajal v sklicanju enega običnega zbora na leto in naročitvi modre galice, umetnih gnojil in semen, ter tuhtam v političnem priganjanju. Malo delavcev, toda dobrih delavcev z malo sebičnosti, ter veliko požrtovalnosti za občni blagor in napredek!

Živinorejskim zadrugam ali društvom je zagotoviti stalni, letni, državni prispevek za vsakega premovanega bika in kontrolnim društvom letna podpora k plači kontrolnega pristava. Pridobitne zadruge morajo stati na svojih nogah; živinorejske niso pridobitne, zato potrebujejo stalne, že v zakonu za pospeševanje živinoreje naprej določene podpore. K vdomačenju kmetijskega knjigovodskega med kmeti so poklicana kontrolna društva po danskem vzorcu.

Kmetijska družba potrebuje temeljitega preustroja v svojem delovanju in raznim zadrugnim ter društvenim, v prid ljudstva ali ljudsko splošno in gospodarsko delujočim organizacijam je začetati podrobna pota. Le kjer deluje vsak del v stroju ljudskega napredka z natančno točnostjo se je nadejati uspeha. Ape.

Iz tajništva JKZ.

Vsem Kmetiskim Zvezam!

1. Resolucije in vloge naj Kmetiske Zveze že doma naslove na pravo mesto, če le mogoče.
2. Poročila na tajništvo naj bodo obširna, notice za »Domoljuba« kratke in tudi posebej pisane.
3. V javnost z malimi stvaricami ne moremo, zato naj bodo poročila stvarna. Lokalne boje opravite doma!

Iz Kmetiskih Zvez.

SENT VID PRI STICNI.

Dne 29. maja od 5.— $\frac{1}{2}$ 6. ure popoldne je uničila toča vse poljske pridele v sledečih občinah naše okraje KZ: Dob, Vel. Pece, Radohova vas, podobčina št. Vid, Česnjice, del občine Bukovca, Temenice, Podboršče in Stična. Uničeno je popolnoma vse. Padala je nad četrt ure kot kurja jajca debela. Razbila je mnogo šip in na nekaterih večjih poslopih po 1000 kosov opeke. Take toče ne pomajajo pri nas niti najstarejši ljudje. Vse žito bo ubogo ljudstvo primorano pokositi in sejati kaj drugega. Pomoč je nujno potrebna.

KAMNIK.

Naša KZ je imela dne 24. maja občni zbor v Kamniku. Prerešal se je natančno notranji ustroj organizacije in se sprejela tri resolucije. Prva zahteva znižanje cen tovarniških izdelkov, druga, da se usnje iz Polakove tovarne v Trzinu razdeli občinam in zadrugam, v tretji pa je izražen oster protest zoper očitke, češ, da kmetje draže. Mi Kamničani smo pripravljali vsak hip prodajati svoje pridele po predvojni cenah, kakor hitro nam zajamčijo odločilni močje, da bomo tudi kupovati mogli na ta način. Resolucije so se poslane na merodajna mesta.

VEL. LAŠČE.

O. K. Z. je imela sejo dne 24. maja. Poročila sta načelnik A. Pogorelec in župnik Karol Škulj. Po temeljitih razpravah notranje načelne in gospodarske vsebine je bila pri sluhajnostih sprejeta soglasna resolucija zoper davek na kulturne prireditve.

SODRAŽICA.

Kmetiska zveza v Sodražici nas prosi, da objavimo sledeči dopis:

V 83. številki »Slovenca« je napisal neznan »Jota« lep člapek »Dajte nam strokovnih šol«, v katerem se med drugim tudi zavzema, da se bivša strokovna šola za lesno obrt v Kočevju premesti v Sodražico. Dne 4. maja se je pa čutil z ozirom na ta članek neki Jos. Ilc, ki pravi, da je ribniški rojak, poklicanega, podpisati smrtno obsodbo obrtni šoli v Sodražici. Dasi smo člani in odborniki Kmetiske zveze, vendar ne moremo molčati, saj je znano celi Jugoslaviji, da se slednji kmet ribniške doline mimo poljedelstva peča tudi z lesno obrtjo. G. Ilcu najprej omenimo, kar mu je lahko znano, da se je Sodražica ob ustanovitvi Jugoslavije obljubila od merodajnih faktorjev obrtna šola. Češ vsak slovenski trg v ribniški dolini naj nekaj dobi: Ribnica meščansko, Velike Lašče gospodarsko, Sodražica pa obrtno šolo. Da je bila stvar resno mišljena nam je porok ogled na licu mesta, katerega sta se poleg drugih veljakov udeležila tudi poverjenik

za šolstvo dr. Vrstovšek in ravnatelj jugoslovanske obrtne šole vladni svetnik Subić. Takrat nam je komisija obljubila za prvi poskus nekako vzorno delavnico, ki naj se v najkrajšem času v življenje pokliče. »Vzorne delavnice« še danes ni v Sodražici, sedaj nas je pa g. Ilc hotel oropati še zadnjega upanja, da kdaj dobimo obrtno šolo. Ali je to storil po lastnem nagibu ali je dobil kak višji migljaj, da naj uniči sposobnost sodraškega trga za bodočo strokovno obrtno šolo, ne bomo preiskovali, pač pa hočemo nekoliko osvetliti njegovo veliko naklonjenost napram Sodražici. Neresnična je trditev, da v bližini Sodražice ni gozdev in pripravnega lesa za obrtne izdelke. Ali ne ve, da Sodražico od vseh strani oklepajo gozdovi Velike Gore in Slemen, v katerih je toliko lesa, da ga obrtna šola ne bo podelala do sodnjega dne. Kaj vendar reče naše žage, katerih je deset samo v sodraški občini, pa vendar vse podnevi in ponoči teko. Tudi nima le knez Auersperg »plemenitih gozdev«, kar raste v njegovih, raste tudi v naših. Nadalje vprašamo, kje se goji v večji meri lesna obrt, ali v Kočevju ali v Sodražici in njeni okolici? Ali niso bili v stari Avstriji Kočevci največ dunajski »hausarji« za »hoch und nieder«? Pač pa goji pri nas domalega vsaka hiša kako domačo lesno obrt. Ako je g. Ilc pravičen, mora priznati, da spada obrtna šola v isti kraj, kjer ima ljudstvo veselje za lesno obrt in bi se v dobri šoli še bolj usposobilo za lesne izdelke. Za Kočevje govori edino le prazna hiša, v kateri je živetarila do polpreteklega časa nemška obrtna šola, kjer naj po Ilčev želji začne zopet živetariti. Železnica tudi ne usposablja Kočevja za edino kompetenten kraj. Saj bi se učenci največ rekrutirali izmed Ribničanov, ki pa preje peš pridejo v Sodražico, kakor z vlakom v Kočevje. Neprimerno krajšo pot imajo prebivalci iz Loškega potoka, Drage, Blok in Sv. Gregorja. Postajališče Zlebič pa tudi ne more biti tako daleč od Sodražice, saj vendar nosi poleg svojega tudi ime Sodražica. Že dolgo se nam celo obeta, da bo stekla železnica skozi Sodražico. Posebno pa skrbi g. Ilca, kdo bo plačal stroške; že naprej ve povedati, da država ne bo nič dala. Zakaj pa bi tudi država kaj ne prispevala? Ali je tako kruta mati svojih državljanov? Ali ni njena dolžnost, da se briga za blagostanje svojega ljudstva? Sodražanje bi se pa tudi po svojih močeh zavzelo, da se v njihovi sredi dvigne obrtna šola, ki bi povzdignila ugled njihovega trga, ki je bil v preteklosti tako važno tržišče za leseno obrt in druge pridele. Nekateri kraji naj imajo železnice, gimnazije in razne druge šole, drugi pa nič. Tako bi naj bilo po mnenju našega prijatelja g. Jos. Ilca.

Franc Pirc,
predsednik Kmetiske zveze v Sodražici.

Razgled po svetu.

Jugoslavija.

J V sedanjem ministrstvu je 12 Srbov, 4 Hrvat, 2 Slovenca in 1 Črnogorec. Po strankah je 6 radikalcev, 6 demokratov, 1 radikalni disident, 1 minister Ljudske stranke, 2 od Narodnega kluba, 3 izven strank.

J V narodnem predstavništvu delata zlasti ustavotvorni in finančni odsek. V zadnjem se posvetujejo o 20 % priznanih, katere je svoj čas liberalnosocialistična vlada napravila na rabe davkoplačevalcem. Gre za to, kako in kdaj naj se lastnikom zamenjajo za gotov denar. Veliko število poslancev je ostro ugovarjalo proti davkom na vstopnice. Pravilno zahtevajo, da se davki pri vstopnicah za prosvetne in izobraževalne prireditve opuste. To stališče zavzemajo tudi liberalni poslanci.

J 6 milijonov klerikalcev je v Jugoslaviji, vpije liberalna zagrebška Rieč SHS, ki ogrožajo celo državo. Uničiti jih je treba in država bo rešena. Ni čuda, da država ne pride nikamor naprej, če stranke, ki se štejejo za državotvorne, smatrajo za svojo prvo in glavno nalogo: uničiti klerikalce.

j Eksplozija v Kragujevcu. V Kragujevcu v Srbiji so velika skladišča vojnega materiala. Nedavno se je nekaj vnelo in eksplozije so trajale tri ure. Usmrčeni so bili 4 vojaki, 5 je bilo ranjenih, 4 se pogrešajo.

REKA.

D'Annunzio zasedel Sušak. Med Sušakom in Reko teče vodica. Sušak so imeli zaseden do sedaj Italijani, prejšnji teden pa je vdrl s svojo druhaljo rokovenjač D'Annunzio z Reke na Sušak in ga zasedel. Naša vlada je nato opozorila italijansko vlado in dala potrebna navodila naši vojski.

Pogajanja za Reko se še niso začela. Italijanski ministrski predsednik predlaga, da se vzame kot meja Wilsonova črta z nekaterimi popravili v korist Italije pri Senožčah. Sušak pripade Jugoslaviji. Reka pride pod italijansko pokroviteljstvo, Italija dobi otoka Lošinj in Cres, ostale otoke in Dalmacijo dobi Jugoslavija, Zader postane samostojno mesto.

ITALIJA.

Revolucija je izbruhnila v Furlaniji in Slovenskem Tolminskem. Vstahi so proglasili republiko, pregnali laške vojake in žandarje ter zasedli urade. Najbrž so pa te vesti, ki jih povzemamo iz nemških listov, izmišljene. Nekaj pa le mora biti, ker je vlada obljubila, da bo dala štiri milijarde za te pokrajine. Tako se bo Italiji rop naših pokrajin sijajno izplačala.

MAŽARSKA.

Preprosto sredstvo. Ko so komunisti vladali na Mažarskem, jim je manjkalo denarja. Zato so ga kar ponarejali in sicer so ga vrgli med ljudi do 4 milijarde ponarejenih bankovcev. Krasni dečki!

Mirovno pogodbo so rekli Mažari, da bodo podpisali, držali pa da je ne bodo.

NEMČIJA.

12 urno delo. V Nemčiji je bilo uvedeno 8 urno delo, delavci pa so pridejali še 2 uri, v katerih so delali za državo. Sedaj so postavno uvedli v Nemčiji 10 urno delo, delavci pa so rekli: 2 uri za državo bomo zopet pridali. In delajo 12 ur. Če vzamemo, da ima Nemčija danes 15 milijonov delavcev in vsak izmed teh dela po dve uri za državo in če računamo uro po dve marki, potem zaslužijo nemški delavci državi vsako leto 18 milijard mark, to je v našem denarju 36 milijard kron.

BELGIJA.

Spomenik živemu. Zgodovina svetovne vojske bo z zlatimi črkami pisala ime belgijskega kardinala in nadškofa Mercij, ki si je edini upal postaviti Nemcem po robu za časa nemške zasedbe. Belgijci so sedaj izvolili odbor brez razlike vere in strank, ki naj postavi spomenik velikemu

možu. Kardinal pa je odklonil to čast z besedami: »Spomeniki se postavljajo mrtvim, a jaz še ne želim biti izključen iz števila mrtvih.«

FRANCIJA.

Drobiž v Parizu. Tudi v Parizu manjka drobiža. Pa Parižani so iznajdljivi. Vsaka gostilna izda svoj drobiž in ti ga pri plačevanju odšteje; seveda moraš potem zopet priti jest v isto gostilno, ker dotični drobiž velja samo za eno gostilno plačilno sredstvo. Na tramvajih ti natrga namesto drobiža cel kup vozniških listov, prodajalci časopisja pa ti nalože celo naročje časopisov kot drobiž. Trgovci pa so stvar tako uredili, da so vse cene povzeli na okrogle številke in drobiža sploh ne potrebujejo.

Tedenske novice.

Politične.

p Korak za korakom nazaj. Ste čuli lansko leto, s kakim poudarkom so označevali Samostojni: samo žulji na rokah te naredijo vrednega in sposobnega, da se smeš pridružiti liberalni kmetijski stranki. »Kmet kmeta,« je šlo od ust do ust. In Babičev Jože je v »Kmetijskem listu« proglasil razredno stališče Kmetijske stranke. Mi smo takoj takrat poudarjali, da se z ustanavljanjem stanovskih strank zanaša med ljudi samo stanovsko sovraštvo in izkoriščanje, kar koncem koncev vsem stanovom škoduje, zakaj vsi stanovi so navezani drug na drugega in se morajo medsebojno podpirati. Zato združuje Ljudska stranka v sebi vse stanove in morebitna nasprotstva in prekomerne zahteve poravnava v svojem okrilju v duhu pravičnosti in ljubezni. To je edino zdrav temelj, to je dokazala slavna zgodovina Ljudske stranke in njeno trdno stališče med ljudstvom. No, sedaj pa tudi Samostojni prihajajo do spoznanja, da je njihov program trnel in le skrupulac. Je pač vedno tako, kadar ustanavljajo stranko ljudje, ki nimajo pojma o strankah: Najpreje so začeli vabiti v svojo stranko učitelje, čeprav nimajo žuljev na rokah, zadnji »Kmetijski list« pa oznanja, da se je Kmetijska stranka združila s »Samostojno gospodarsko obrtniško stranko«. Sedaj manjka samo še liberalnih advokatov, in ko pridejo še ti v stranko (po srcu so že itak njihovi) potem si bo nadeti treba le še staro ime: narodnonapredna ali jugoslovanska demokratska po domače liberalna stranka.

No, strank, ki vsak teden krušijo od svojega programa košček za koščkom, ni ravno preveč resno jemati.

p »Ženska volilna pravica« ne da liberalcem in socialistom mirno spati. Da bi kmetiško ženstvo tudi imelo besedo pri izbiri občinskih odbornikov, ne, to ne sme biti. Zato so stopili pred belgrajsko vlado ter soglasno (»Ljudski glas« bi rekel: »pod enim klobukom«), vložili ugovor proti ženski volilni pravici. Seveda ne bo pomagalo. Ženske naj si pa zlasti zapomnijo socialiste, ki pod krinko »Kmetijske delavske zveze« love tudi po deželi svoje prišaste.

p »Po starem tiru.« »Slovenski Narod« je pozabil na dr. Tavčarjeve opomine, da bodimo človekoljubni in je ob priliki občnega zbora ozmerjal naše kmete s prijaznim priimkom »backi«. Dopis je došel iz kroga Samostojnežev.

p Samouprave se boje slovenski liberalci. Ljudska stranka zastopa načelo, naj se da posameznim pokrajinam tako tudi Sloveniji široka samouprava, da bo res prišlo ljudstvo do besede, ne pa, da bi nevedni in nerodni Belgrad o vseh podrobnostih odločeval v veliko škodo našega ljudstva in s tem tudi z nevarnostjo za državo. Liberalci se pa ravno tega boje, čes potem ne bodo na krmilu liberalci, če bo ljudstvo samo odločalo, zato proč s samoupravo, vse pravice naj dobi samo Belgrad, od katerega upajo liberalci vedno dobivati oporo. Liberalni list »Jugoslavija« to kar naravnost pove.

p Žerjavova »Domovina« in samostojni »Kmetijski list« se pridno skušata med seboj, kdo bo hujše naslikal klerikalce kot početek in vir vseh hudobij.

p Kaj je komunizem? »Seljačke Novice« pravijo tako-le:

Kad vsaki žanje, a niko ne sije.

Kad svako kida, a niko ne šije.

Kad svako troši, a niko ne radi.

Kad svako ruši, a niko ne gradi.

Kad vsi piju i još preko mjere,

A baš niko vinograd ne bere.

Kad svi viču, a svi čuju loše.

Kada niko nema ništa, a svi troše.

Kad niko ne uči i niko ne znaše,

A učitelja baš mnogo imade.

p »Ljudskemu glasu«, ki agitira po deželi za socialistično »Kmetiško delavsko zvezo« je postalo neprijetno, ker smo dokazali njegove najožje zveze s komunisti. Na to nima drugega odgovora kot to, da nas ozmerja s prijaznimi priimki.

p »Pod enim klobukom,« da so liberalci in Ljudska stranka, tako je rekel socialistični »Ljudski glas« in če »Ljudski glas« nekaj trdi, potem morajo vsi socialisti verjeti. Resnico je pa povedal socialistični poslanec Knežević v Belgradu, ko je govoril, da so socialistični ministri bili samo orodje v rokah liberalcev, ki so razumeli samo na politiko kapitalistov in izvoznikarjev. Celo to je povedal Knežević, da je socialistični minister postavil nekega socialista za državnega plačanega predstojnika nekega oddelka, ki ga sploh bilo ni, samo, da so imeli tam svojega agitatorja.

Domače novice.

d Sedemdesetletnica presv. knezoškofa. Povodoma škofove sedemdesetletnice so priredila katoliška društva v Ljubljani več slavnosti kot izraz svojega spoštovanja, ljubezni in udanosti do velikega moža. V petek zvečer se je vršil po Ljubljani sprevod z godbo, ki se je ustavil pred škofijskim dvorcem, kjer so pevci zapeli nekaj pesmi in godba zaigrala nekaj komadov. Bilo je navzočih več tisoč ljudi. V soboto zvečer se je vršil na čast slavljenca v Unionu koncert pevske zveze »Ljubljana«.

trga.
dela.

na», v nedeljo je bila slovesna žkočva maša, katere so se udeležila društva, vlada in ljubljanski župan, popoldne pa je bila v Unionu ljubka orlovska prireditev, obenem so Orli poklonili slavljencu diplomu častnega članstva Orlovske Zveze. Visokemu slavljencu želimo, da bi ga Bog ohranil do skrajnih meja človeškega življenja, našemu ljudstvu v vzor, pobudo in oporo.

d Župnik Lovro Lah smrtno ponesrečen. Na binkošno soboto je padel s kolesa g. Lovro Lah, župnik pri Sv. Križu pri Litiji, in se pri tem tako udaril na glavo, da je nezavesten obležal. Prebil si je črepinjo. Prepeljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji, kjer je 30. t. m. umrl. Pogreb je bil v ponedeljek ob 11. uri dopoldne v Dobrniče. Naj v miru počiva!

d Politični katekizem ali kaj mora vsak državljani vedeti o politiki, je dovezan in je na razpolago v tajništvu SLS, Jugoslov. tiskarna, II. nadstropje. Cena 6 K, za 20 izvodov skupaj 5 kron, izobraževalnim društvom po 4 k 50 vin, in poština. Knjiga je velezanimiva. Podaja natančne informacije in z jasno lučjo seka v noč politične breznačelnosti. Vsak naš somišljenik naj jo kupi! Dajte j onasprotnikom v roke! Naj jo boro in izpregledajo! Kulturna društva naj jo naroče več izvodov skupaj. V zadnjo gorsko kočjo mora brošura! Temo je treba presekati z lučjo! Vsaki pošiljki priložimo položnico, katere naj se naročitelji koj poslužijo. Politična orientacija je predpogoj razumevanja današnjih prilik. In to podaja v polni meri knjiga »Politični katekizem«. Pristaj! Segajte po knjigi!

d Vsebina Političnega katekizma je sledeča: Uvod. (Kaj je družba, Kaj je politika. Važnost politike.) Kdo ima v posameznih državah moč v rokah. Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev in bivša avstro-ogrska monarhija. 1. Slovenci nismo več narod druge vrste. 2. Jugoslavija je tako bogata, da ne bo nikomur več treba izseljevati se. Glavne stranke med Slovenci. (Predavanje na poučnem tečaju J. K. Z. v Lj. die 12. I. 1920). A. Jugoslovanska demokratska stranka. B. Jugoslovanska socialno-demokratska stranka. C. Slovenska ljudska stranka. Posamezne stranke v naši državi: I. Stranke iz bivše kraljevine Srbije: Stranka neodvisnih radikalcev. Radikalni disidenti. Samostalci. Naprednjaki. Nacionalci. Komunisti. Poslanci iz Črne gore. II. Stranke iz pokrajin bivše Avstro-Ogrske: 1. Jugoslovanski klub. 2. Demokratska zajednica. 3. Socialno-demokratska stranka. 4. Narodni klub. 5. Posamezne manjše skupine. Pregled vseh klubov. Nekatera važna sodobna vprašanja: 1. »Kmet kmeta«. 2. Duhovščina in SLS. 3. Ali je SLS nasprotna izobrazbi? 4. Valutno vprašanje. 5. Zakaj nam je potrebna močna, lepo urejena država? — Naši rojaki pod italijanskim jarmom. 6. Vzroki svetovne vojne: a) Nasprotje med Francijo in Nemčijo. b) Nasprotje med Anglijo in Nemčijo. c) Zrelot Turčije za razpad. Sredstvo proti novim vojskam. Vsem bivšim vojakom. Našim mrtvim. Dostavek.

d Ali se ženska res nima pravice vti-kati v politiko? Ta poljudna in razumljiva knjižica je ravnokar izšla. Naj je ne bo Slovenke, ki je ne bi čitala. Obravnava vprašanja, ki ne segajo samo v politiko, temveč globoko v žensko mišljenje in življenje. Naroča se pri »Krekovi prosveti« v Ljubljani, Poljanska cesta 4. Stane 2 K, po pošti 2 K 40 vin., društva, ki jih naroče čez 10 izvodov imajo 10 % popusta, od 50 izvodov naprej pa 15 % popusta.

d Smrt kneza Huga Windischgraetza. Planina pri Rakeku: Dne 15. maja je umrl v planinski graščini nanagroma od kapi zadet knez Hugo Windischgraetz. Našel ga je ob pol 1. ure popoldne v zadnjih zdihljajih njegov sluga. Brez dvoma je pospešil njegovo smrt zadnji politični preobrat. Pokojni knez, star 64 let, je bil plemenit, ljubezniv, dobrohoten človek, ki je storil veliko dobrega za revne potrebne sloje. Bil je knez, ki je imel tudi knežje srce. Njegov naslednik je njegov najstarejši sin Hugo Windischgraetz.

d Žganje še vedno točijo nekatere zakotne oštarije po deželi. To kugo je treba enkrat za vselej iztrebiti; zato brezobzirno naznanite vsak slučaj na okrajno glavarstvo.

d Radi skrivanja usnja obsojen tovarnar. Tržič. Tovarnar inženir Polak v Tržiču, kateremu je bilo zaplenjeno usnje v vrednosti nad 7 milijonov kron je bil obsojen na 20.000 K denarne globe, na 4 mesece zopora in zaplembo usnja.

d Izpred porote. Zavoljo ropa so bili obsojeni pri ljubljanski poroti Jožef Bohutnik na 12 let, Ivan Bohutnik na 5 let in Jožef Kosec na 15 let težke ječe. Zavoljo tatvine v šentpeterski vojašnici v Ljubljani je dobil Janez Šimenc eno leto težke ječe.

d Na smrt je bil obsojen pred ljubljansko poroto posestnik Ivan Avbelj iz Gore-njega Loga pri Litiji, ker je zastrupil svojo taščo, ki je pol ure po zavžitju umrla. Porotno sodišče ga je obsodilo v smrt na vesalih.

d Velika tatvina v cerkvi. V noči od 22. na 23. t. m. je bil ovlomljeno v cerkev v Rudniku pri Ljubljani. Vlomilci so vrtili v tabernakelj in so odnesli monštranco z najsvetejšim, ciborij in kelih. Sv. hostije so stresli po tleh pred oltarjem, drugo so odnesli v pšenico in tam razbili. Dobili so se še različni ostanki: zdrobljena sv. hostija, šipa od monštrance, plašček od ciborija in druge drobnarije, ki za tatove niso imele posebne važnosti.

Gospodarska obvestila.

g Obdelovanje zemlje in agrarna reforma. V javnosti se že dolgo govori, da je letos vsled izvedbe agrarne reforme ostalo neobdelane mnogo zemlje in da bo vsled tega otežkočena naša prehrana, zmanjšan naš izvoz in oslABLJENA naša splošna ekonomska in finančna sila. Vsled te govornice in vsled bojazni, da utegne priti v gotovih slučajih res do znižane produkcije, je ministrstvo za agrarno reformo sklenilo izključiti od definitivne podelitve zemlje vse one, ki zanemarjajo njeno obdelovanje, ter je zahtevalo od podrejenih organov obširnih poročil, ko-

liko zemlje je neobdelane in zakaj je ne obdelana. Glasom došli poročila se je sedaj ugotovilo, da je bilo letos mnogo manj zemlje obdelane z ozimino, kakor druga leta, to pa zlasti za to, ker koruza ni dozorela ob navadnem času, nadalje, da je s pomladansko setvijo in koruzo posejane mnogo več zemlje, nego sicer in to vsled ugodnega pomladanskega vremena. Nadalje se je dognalo, da je posejana skoro vsa zemlja, ki pride v tem oziru v poštev, ponekod je posejano mnogo več zemlje kakor kdaj poprej, tako zlasti v Bosni in Hercegovini. Nadejati se nam je prav dobre in obilne žetve.

g Padanje cen. »Jugoslavenski list piše: Opaža se že nekaj časa, da padajo cene raznim potrebščinam po celem svetu. Odkar je pri nas prepovedan izvoz živil, je začela znatno padati cena žitu. Tudi na sarajevskem trgu se dobi žito zelo po ceni. Navzlic temu pa se kruh še ni nikjer pocenil, dočim je padla cena žitu za 3 do 4 krone pri kg., je postal kruh samo za 1 krono cenejši. Jednako se more nabaviti že tudi manufakturno blago po nižjih cenah, toda pri nas mu cena še vedno raste. Kaj je temu vzrok, ne ve nihče. Pozivljamo protiveržniški urad, da se malo zavzame za to zadevo.

g Cene kozam padajo. Trgovsko glasilo »Privredni Glasnik« v Skoplju poroča: Odkar se je zvišala carina za kože, ki se izvažajo, je začela v Skoplju naglo padati cena ovčjim in jarcjim kozam. Padec cen je dosegel že od 40 do 50 odstotkov.

g Cene mesa padajo. Osješki mesarji so sklenili, da znižajo cene mesu za 5 kron pri kilogramu, kar utemeljujejo s tem, da so cene živini padle, vsled česar so tudi sami primorani, znižati cene mesu.

g Železniški obrat se pod odločnim in previdnim vodstvom dr. Korošca vidno boljša. Po belgrajski železnici vozi na dan že po 52 vlakov, po progah sarajevskega ravnateljstva dnevno 93 vlakov, in po zagrebških 214 vlakov na dan. Zamude so vedno bolj redke. Kmalu se bo začel tudi direkten promet s sosednjimi državami. Število lokomotiv se je znatno povzdignilo in v vseh železniških uradih se neprestano in s podvojeno močjo dela na to, da se železnice postavijo v predvojni stan. Pravoslavni Srbi so z ozirom na to naredili prislovico: Trista (tristo ljudi) brez popa ništa. — »Kmetijski list« in »Domovina« pa znata pisati le o Korošcevi »modrcih«.

g Klej za mizarje. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je prejel nekaj mizar-skega kleja. Obrtniki naj priglase svoje potrebščine najkasneje do 10. junija t. l., da se bode moglo ozirati na njih priglase.

g Tako se dela. Nemčija se vsled pridnosti in dvanajsturnega dela svojega delavstva gospodarsko silno hitro dviga. Nemška marka raste in nemški proizvodi že zopet začenjajo nadkriljevati v inozemstvu. Tako so se čutili švicarski tovarnarji avtomobilov dolžne predlagati vladi, da se zabrani uvoz avtomobilov iz Nemčije v Švico.

Vsaka hiša, v kateri je kak član Kmetske zveze, mora imeti „Domoljuba“, kmetsko glasilo.

**Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:**

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obre-
stuje po 3% brez kakega odbitka.

radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prva del.

(Dolje.)

Mlada in stara služabnica sta prežali v temnem kotu in njune oči so se bliskale liki štirje plamenčki; počasi, previdno je starka odločila vrat alabastrovi steklenici ter je raz-
bila na preprogo rožno olje.

»Kaj naj vam povem o svoji materi, milo-
stiva? Bil sem še majhen deček, ko je umrla.
Rekli so mi, da je bila ravno tako lepa kakor
dobra, in se je usmilila vsakega siromaka, ki
ga je le videla.«

»Ah, kako krasno! je nežno zdihovala
mlada princezinja. »Imate, gospod stotnik, tudi
tako dobro srce?« — je vprašujoč obrnila nani
svoje oči. — »Toda visokočastiti oče Kalvin
pa ni imel tako dobrega srca. Kampani srce
je imel, pravijo, je-li to res?«

»To bi nam morali povedati oni, ki so ga
poznali, toda vsi so že pomrli. Marsikako
dobro postavbo je dal, seveda tudi kakšno kri-
vično vmes, morda prav zato, ker je pretira-
val v kreposti.«

Princezinjine oči so se vsesale v Henri-
kove pobešene.

»Se nekaj bi rada vprašala? je šepetala.
Nakrat je počivala njena bela roka na nje-
govi. Henrik jo je hitro umaknil ter je opa-
zujot deklico dvignil oči.

Henrik je opazil, da je čudovito lepa; toda
lepša je ona, ki je tako ljubko sedela pod
jablano, tako genljivo sklanjala glavo k bol-
nemu bratcu in je z liliastobelo roko s svilo
pisala v sveta obladača... lepša, tisočkrat
lepša.

Ponosno in trdo je vprašal:

»Kaj bi se radi vprašali? Tiho je mrmral
lev in je z rdečim, razkavim jezikom lizal nje-
gov čevlji. Princezinja se je smejala in je s
prstom pokazala nanj. »Jei, glejte, kako rad
vas ima zirzi-birzi, sicer ne mara za nobene-
ga, marsikoga je že ugriznil... toda kaj sem
hotela vprašati, je-li res, kar pravi pridigar
Firdo Pal, da Kalvin ves svoj živ dan ni po-
ljubil nobene ženske?«

»To bo pač samo slaba šala,« je rekel
stotnik, »saj je bil vendar poročen, in svojo
ženo je pač kdaj poljubil.«

Kar tresla se je od ljubezni in zamakne-
nosti pri tej besedi: kako lepo zveni v nje-
govih ustih! Ah, pa še vedno tako trd, tako
resen.

»Toda, milostiva,« je rekel, »oprostite, jaz
tratim tu svoj čas, če Vaš oče ne bo že kmalu
zgoraj gotov s Turkom. Pojdem.«

»Oh, saj bo takoj gotov! Prosim, prosim,
ne hodite Palika! je z bliskavimi, naposev-
nimi očmi skrivnostno pogledala starega pri-
digarja, »pojdi — razumes? — gledat.«

»Razumem.« Starec se je splazil ven. Slu-
žabnici sta šepetali.

Druzijana se je sedaj dvignila z blazine
ter je vržla nazaj svoje čudovito lepe lase,
kar ji je s prsi padla na tla dolga zlata igla.

»Mamica! je zaklicala proti zastoru, »pri-
nesi — že več kaj!«

Henrik se je sklonil k tlom, pobral zlati
nakit ter ji ga je podal.

Izza temnega zastora je stopila stara
ženska, oblečena kakor Tatarke, in je držala
v rokah zlato tace, na kateri je stal vinski vrč
in modra čaša.

Princezinja se je dvignila z divana ter je
nalila vina v čašo; krvavordeče je teklo vino,
krepak, prijeten vonj je puhtel iz čaše. Smeh-
ljajoč se je jo princezinja ponudila Henriku
in mu je laskavo, sladko rekla:

»Na vaše zdravje, gospod stotnik! Veliki,
slavni mož! Bog vas ohrani... Zakaj se obo-
tavljate? Ni strup.«

Raztegnil je roko, hitra jeza in silno tež-
ki vdih, ki je bil v sobi, sta ga užejala. Urno
je izpil.

Nakrat se je na divanu, kjer bi bila lahko
sedela Lizika, med njim in njo — pojavil maj-
hen, smrtonosen rožat hudič. Svignil je iz
čaše plemenitega toknjaka. Princezinja je z
mehko roko držala za zlato iglo, nagnila se je
proti Henriku in je rekla:

»Rajši bi se zabodla s to-le iglo, kakor
da bi vzela moškega, ki ga ne ljubim. Toda —
jaz ljubim nekoga.«

Vsaka beseda je bila kakor petje in vroča
kakor majniško solnce. Toda njegova ljub-
ljenka, čista in mrzla kakor aneg, je bila tako
daleč. Lev se je splazil k njegovim nogam.
Knežja hči, čije lepota in mladost ga je začela
očarovati, je naslonila svojo čudovito lepo
glavico na njegove prsi, da so njeni lasje liki
razbeljen svilnat plašč plavalji okoli njega,
»vitez,« je prosila, »jaz vas ljubim!«

To je bila hudičeva ura. Princezinja je
bila njegova poslanka. Grozno je pihal ognjen
hudič, Henrik je bil ves omočen od rož, omam-
ljivo dišečih cvetic in vzhajajočih kodrastih
las... pred očmi mladega junaka je ginevala
soba... videl je samo slonokoščeno barven
obraz kraljevske deklice, ki mu obeta ljube-
zen, ljubezen, po kateri tako koprnji njegovo
mlado srce... že so se ovile njene mehke ro-
ke okoli njegovega vratu, in kakor senca je
izza svilnatnega polmraka praskala ostudna
roke stare Tatarke, na blazini in odeji tam na
postelji so počivali celi kupi rož.

Henrik je bil v zadregi, ki je bila huiša
kakor junaška moč in moškost; obupajoč se je
izkušal oprostiti njenih rok, katerih sladkost
ga je hotela omaniti, ona pa se je ovila okoli
njegovih prsi in je v najvročejši ljubezni kli-
kala: »Ne izpustim te, ne izpustim te!« In
glej... v svilnatem mraku, kjer je migala
ostudna starka, je zagledal luč, v luči pa ste-
ber, ob stebri je stala snežnobela deklica in
se je jokala. Za nedolžnost trpi in prosi Boga,
in on — — — naj se tu vda grehu v podobi
deklice in naj mačkici da za igrato svojo ne-
dolžnost?

Tedaj ga je prešinila sveta moč. »Stefa-
na! je zaklical. Kakor strela z jasnega neba
ga je moč tega imena prebudila iz omočice
grešne ljubezni in mamečih cvetic, pahnil je
od sebe sladko postavbo, ki se je ovijala okoli
njega... »Gorje mi, gorje mi! je glasno za-
plakala, on pa je s krasnim, krepkim kora-
kom stopil čez puhajočega leva ter je mino
zavodnic, ki sta prestrašeno kričali, stopil k
vratom. Toda vrata so bila zaprta, pridigar
jih je svoji lepi gospodinji na ljubo od zunaj
zaklenil.

Henrik se je oziral po sobi naokoli, kra-
ljevska hči se je pred hladnimi pogledi nje-
govih prezirajočih oči ihtela zarila v turške
preproge; nato se je uprl v vrata in jih je —
njegova zmogovita čistost mu je telo izpre-
menila v jeklo in železo — dvignil s tečajev,
da so zaloputnila na tla... Kakor Samson iz
Gaze je neranjen, dočim je onemu ženska zlo-
mila junaško moč, stopil ven in je zapustil
najlepšo žensko Tranzilvanijo. Nihče drugi bi

je ne zapustil nepremagan kakor jo je zapustil
Henrik.

Iz gornjega nadstropja sta hitro prišla dol
Stefan Gabor in Izet paša, alšala sta tresk
iz tečajev vrženih vrat. Grof Stefan ve, da je
štajerski stotnik pri njegovi hčeri, on ve, da
gori zanj, in upa, da bo ta ljubezen prinesla
mного Hendelnovih milijonov v njegovo pra-
no zakladnico...

Če ga ljubi in če ga hoče imeti, naj štajer-
ski meščanski sin natakne svoj prstan na njen
prst. Knez je dober, kralj je dober, toda le
boljše je zlato v teh negotovih časih.

Betten je obstal na pragu hčerine sobe,
in je strmeč zagledal s silo odpahnjena vrata,
ki so ležala na tleh, in svojo hčerko, ki je le-
žala na preprogi in se jokala. Pred njim pa je
korakal štajerski meščanski sin, ki je s svojim
perjastim klobukom zadeval ob strop stopni-
šča in je zmagujoče žvenketal z mečem ob
svojem krepkem boku. Ha, kaj se je zgodilo?
Je-li razžalil princezino?

»Stotnik Hendel! je zaklical grof. »Za-
kaj odhajate, gospod? Hotel sem videti vaše
strelce! Haj ste storili gospod, odpahnil ste
vrata?«

Henrik se je obrnil, zmogovito so se mu
bliskale črne oči, ko je rekel mongolskemu
poglavariju: »Da, vrata so odpahnjena. Klu-
čavnica se težko odpira. Ako pridete, gospod
grof, čez leto dni v Štajer, vam bom pokazal
svoje strelce — in svojo nevesto.«

Rdeči žrebec je dirjal po dunavskih liva-
dah in je pihal ogenj kakor oni čudoviti konj,
ki je pred makabejsko vojsko nosil božjega
angela... Ta angel je jezdil k zmagi, jezdil
pa, ki je sedel na rdečem žrebcu, je prihajal
od zmage, zato je jahal tako krasno, zato so
se mu napenjali v moči njegovi udje, ki jih ni
omadeževal greh in podlost, zato se je tako
jasno bliskal njegov častivreden meč.

Ko se je mudil pri hudobni princezinji,
je zadivjal kratek vihar, so se ukresale utiga-
joče strele, v svilnatem mraku pod njo
tega niti opazil ni. Sedaj je vse minulo. Solnce,
ki je že šlo k zatonu, je svetilo nad cesarski-
mi lovskimi gradovi, nad šenbrunskimi vrtovi.
Modro kakor Salomonova čarobna čaša je za-
relo nebo. Na vseh vejicah dreves, ki so rasla
ob Donavi, so se svetile ognjene in pisane kap-
ljice dežja in so liki solze vil padale na perja-
sti klobuk mladega stotnika, ki je v močnem
diru dirjal proti Dunaju, in na kljubujoče pu-
ške njegovih strelcev, ki so veselo jezdili za
njim, pa ga danes niso mogli dohajati, ker je
nad vse močeno dirjal.

Okoli Donave so se smejali vinogradi ka-
kor v ogenj utopljeni biseri; gradovi in vile
na gričih so se zdele kakor začarane palače.
Henriku so plavale oči na levo in desno. Kako
krasna se mu danes zdi ta dežela, včeraj je
se mu je prikazovala tako dolgočasna. Danes
bi prejahal ves svet in povsod bi bilo tako
lepo, ker sta mu duša in telo ostala čista po
izkušnjavi — toda ne po njegovi lastni moči,
temveč po devici, ki jo ljubi, se je to zgodilo.
Zato mu plavajo, ko liki oreli leti, mlade misli
k njej in počivajo pri njenih nogah.

Čudovito so prepevali ščinkavci in str-
nadi na topolih naokoli, z gričev so se smejali
biserni gradovi. Sedmerobarveni lok se je liki
pestro ognjena steza krožil od zapadnega bre-
ga Donave proti vzhodu; nili ostala nad stezo
v modri oblekici, z vzhajajočimi kodrci štelka
in mu je migala z roko, da je danes z njim
zelo zadovoljna?

Vso to čudovito pot ob Donavi je bil pri
njej, se je razgovarjal z njo in ji je mnogo
obetal. Strelci pa so bili silno veseli, da se ni
pustil zapresti princezinji in krepko so peka-
tala po donavskih livadah kopita njih konj.

Naročite takoj

„Politični katekizem“

in

**„Ali ženska res nima pre-
vice vlikati se v politiko?“**

Dopis.

BRDO PRI KRANJU.

Pri oddaji sena s travnikov tukašnje gramine so delali zelo preprosto. Da bi ne bilo zamere, so ga oddali kar tistim, ki so že dosedaj imeli v najemu. To so pa pozabili, da je v občini veliko manjših posestnikov, ki so tudi že bolj potrebni. Podobno se je postopalo zadnjič pri dražbi lesa. Prihodnjič upamo, da bo drugače.

Eden izmed prizadetih.

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? — Dobri prijatelji v takih hudih dneh Vam je Fellerjev Elza fluid! 6 dvojnatih ali 2 veliki špijsalni steklenici 36 K. Zagoraki sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 6 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza-krogljice ga spravijo v red! 6 škatlic 18 K. Omot in poština posebej a najceneje! Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 16, Hrvatska. B

Proda se nova svileni ruta. Naslov pove uprava lista pod šifro „Ruta“.

Narodne noše in avbe se sprejemajo v pravila. Vpraša se v hiši „Zadružne zveze“, Pražakova ulica št. 3 pri Mariji Kurik.

2 krojaška pomočnika

za veliko delo sprejme takoj Anton Podgoršek, krojač, Sred. Gameljne 4, p. St. Vid pri Ljubljani.

Pridna in poštena

služkinja

se proti dobri plači in zadostni hrani takoj sprejme. Ponuditi se je na kavarno „Slova“ Ljubljana. Istotam se sprejme kavarniška in poselska kuharica.

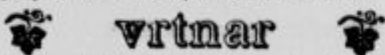
Mlinska sita

seh vrst (volnenih ne) nudi J. Dolinar, Svetje, Medvode.

Samostojen hlapec

ki se razume na vsa kmečka dela, lahko tudi oženjen brez otrok, čigar žena bi lahko opravljala goved ali prešiče, se sprejme za lepo srednjeveliko kmetijo na sloven. Koroškem. Ponudbe z navedbo plače ali drugi pogoji na Frana Pogačnika, Ljubljana, Dunajska c. 36.

Sprejme se samostojen dobro izvežban

vrtnar

za zelenjavo, tudi lahko ženska, najraje če je kak begunc z Goriškega. Stanovanje in hrana v hiši, plača po dogovoru. Osebnost ali pismene ponudbe hotelu „SLOVA“ v Ljubljani.

Zaloga pohištva in tapet. delavnic

BRATA SEVER

Ljubljana, Gosposvetska cesta (Količej)

prilagojena vsakovrstno pohištvo

— po zmerljiv cenah. —

Vabimo na ogled!

Vabimo na ogled!

Dobro izvežbane

sodarske pomočnike

ter sodarske vajence sprejme Fr. Repič, sodarski mojster, Ljubljana, Trnovo.

Poziv k podpisu.

Po naredbi Nj. kr. Visočanstva prestolonaslednika Aleksandra z dne 29. aprila 1920 leta se ustanovi:

Središnja zadruga za snabdevanje i izvoz A. D.

(Osrednja zadruga za preskrbo in izvoz A. D.)

Sedež zadruge je Beograd; čas delovanja je neomejen.

Zadruga ima namen:

1. Da skrbi za prehrano vojske in pasivnih krajev.
2. Da izvršuje dobave za državo, če bi to zahtevala poedina pristojna mesta.
3. Da izvažajo v inozemstvo, če in v kolikor se pokaže prebitek nad mero domačih potreb, vse proizvode, katerih izvoz je valed odloka ministrskega sveta z dne 16. aprila 1920. l. IV. Br. 4858 ministrstva za trgovino in obrt poverjen tej zadrugi, kakor n. pr. vse vrste žita in žitnih proizvodov, suho sočivje, živino in živalske izdelke, volno, predivo, lan itd.

Kapital Središnje Zadruge.

Din. 30,000.000.—

v 12.000 delnicah po 2.500 dinarjev vsaka, od katerih polovico plača država in polovico korporacije in posamezniki.

Delnice se glase na ime.

Člani zadruge so lahko:

1. Poljedelske zadruge in njih zveze;
2. Konzumne zadruge in njih zveze;
3. Poljedelci (producenti poljedelskih proizvodov);
4. Trgovske tvrdke — posamezniki in društva — ki se po mnenju pristojnih oblasti pečajo z izvozom gori naštetih proizvodov;
5. Tvrdke in podjetja, ki se bavijo poleg predelave z izvozom gori naštetih proizvodov (mlini, klavnice itd.)

Člani zadruge so lahko samo državljani kraljestva SHS oziroma domače tvrdke.

Ustanovni odbor te zadruge, postavljen z odlokom ministrstva za trgovino in obrt z dne 28. aprila, pozivlja vse interesirane, da se prijavijo za podpis delnic.

Prijave za podpis delnic naj se pošljejo na ministrstvo za trgovino in obrt — Beograd z oznako „za Osrednjo Zadrugo za Prehrano in Izvoz“ (za Središnju Zadrugo za Snabdevanje i Izvoz) in sicer v času 20 dni od objave tega oglasa v Službenih Novinah v Beogradu in pokrajinskih Uradnih Listih. Ob enem s prijavo se položi pri Narodni Banki Kraljestva Srbob, Hrvatob in Slovencev v Beogradu po 500 dinarjev za vsako delnico.

V roku 8 dni po zaključku prejema prijav bo odločil minister za trgovino in obrt o sprejemu prijavitelcev za akcionarje in bodo ti pozvani, da plačajo v roku 8 dni od objave poziva ostanek 50% od nominalne vrednosti delnic, kakor tudi 50 dinarjev od vsake delnice na račun ustanovnih stroškov. Ostanek osnovnega kapitala se bo plačal naknadno in sicer po odločbi Upravnega Lista.

Podrobnejše informacije o delu Zadruge kakor: o upravi, razdelitvi dobička, času delovanja in likvidaciji, državni kontroli itd. bodo našli interesente v Odredbi, ki je objavljena v Uradnih Listih in neuradnih pokrajinskih listih.

Interesantom se naznanja, da bo vršila Osrednja Zadruga vse nakupovanje v deželi po načelu svobodne trgovine in po načelu svobodne pogodbe s prodajalcem blaga. V pogledu uvoza bo nabavljala Zadruga predvsem proizvode, ki služijo potrebam poljedelcev in gospodarski obnovi dežela. Te proizvode bo prodajala Zadruga po nakupni ceni.

Ustanovni odbor:

tajnik:
dr. E. Tartaglija, s. r.

predsednik:
Lj. Srečković, s. r.

podpredsednik:
dr. Janda, s. r.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 17,

je ustanovila oddelek za

življenska zavarovanja.

Sprejema: V življenskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavih, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejši pogoji.

V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih predmetov, ki se poškočujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.

Podružnica: CELJE, Breg, 33.

Ceniti in poljaniti z obrat. pošte brezplačno.

Zanimljivi posredniki se vedno sprejmejo.

Kuhano maslo v vsaki možni kupimo takoj. — V. Blizjak in drug, Rogoska Slatina.

Za zeleno krmo

priporočamo sledeča semena: grahoro čisto ali pomešano z ovsem po K 4-20 kg., lečo za krmo po K 4-60 kg., grah za krmo po K 3-20 kg., Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Gospodarska pisarna dr. Černe

posojila, zemljišča in posestva, ureditev pošiljatev iz Amerike in ameriških zapuščin, nakazila denarja v vse kraje, vse gospodarske zadeve ...

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6
(poslojpe Ljudske posojilnice).

Hočete obdržati svojo lepoto? Hočete imeti kakor baržun mehko kožo? Hočete solnjenih ped, mozoljev in ogrcev?

Uporabljajte Fellerjevo pravo Elza obrazno, kožo obvarujočo pomado. Občudovani boste! Zavidani! 1 lonček 9— K. No. III. močnejše vrste 12 K. K temu Fellerjevo najfinjšee lilijsnomlečno milo 16 K.

Hočete imeti lepe, zdrave lase? Fellerjeva prava Elza Tannochina pomada za rast las doseže bujne lase! Zapreti prhaj, pre-

rano osivenje. Zabranj pleso! 1 lonček 9 K. No. III 12 K. K temu močno terovo milo za umivanje glave 8 K. Šampon 1 K. Mazilo za brke 2 K 50 v in 3 K.

Mučijo Vas kurja očesa?

Fellerjev pravi turistovski obliž učinkuje brez

bolečin, hitro in zanesljivo! Nobenih kurjih očes več! Nobenih žuljev! Nobene trde kože! Mala škatljica 4 K — v, velika škatljica 6 K — v.

Zelite še kaj?

Fellerjeve Elza umijvalne pastilje (Kolonjska voda) 1 škatla 7— K. Fellerjev usipalni prašek proti potenju 1 škatljica 6 K. Fellerjev mentolni črtik zoper glavobol in zobobol 1 škatljica 4 K — v. Fellerjev Elza fluid 6 dvojnatih ali 2 veliki steklenici specijalni 36 K.

Najboljši parfüm z najfinjšim duhom od 8 K naprej. Najfinjši Hega-puder Dr. Kluger, bel, roza in rumen. 1 vel. škatljica 12 K.

Močna Francovka v steklenicah po 8 K in 22 K. Ovoj in poštnina posebej a najceneje. — Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica Donja, Elzatrž št. 10, Hrvatska.

Primežaj krmi Mastin

enkrat na teden eno pest. Ob pomanjkanju krme ko se uporabljajo nadomestilna sredstva za krmlila pa se primeža dvakrat na teden. Prašek Mastin, dietetično sredstvo, za živino, je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, a Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat poizkusijo, in ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za 6 mesecev za enega prašička ali vola.

Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina 30-50 poštne prosto na dom.

Mazilo zoper garje

(naftomazilo) uniči pri ljudeh in živini. garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje, Ne smrdi, ne maže perilo. 1 lonček 8 kron. Po pošti 12 kron 50 v.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven ročova.

Najstarejša hranilnica na Slovenskem.

Kranjska hranilnica

v Ljubljani — ustanovljena l. 1820

obrestuje hranilne vloge a

3%.

Kranjska hranilnica je pupilarno varen zavod in jo nadzoruje deželna vlada.

Za plačila zavodu se dajo na razpolago poštne položnice.

Čisti dohodek Kranjske hranilnice je — ne glede na to, kar se odkaze rezervnim zakladom — po pravih določen v pospeševanje občekoristnih naprav in podjetij na Kranjskem. — Skupna svota doslej v te svrhe odmenjenih zneskov znaša K 8,761.118-37.

VOLNO

vsako množino kupi po najvišji ceni

Fran Pogačnik, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

Zenske lase

rezane in mešane kupuje v vsaki množini po najvišji ceni

Matija Podkrajšek
brivoc, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 32.

Cementna strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin, Ljubljana
Emonska cesta 2. 4799

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 8

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.